

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Auditplan 2018 | gemeente Zwolle

30 oktober 2018

Deze rapportage is
interactief en gemaakt
om te bekijken op:

Belangrijkste boodschappen raad

Aan de raad van gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

30 oktober 2018

Onze controleopdracht

Geachte leden van de raad,

Controleaanpak en risicoanalyse

Hierbij presenteren wij u het auditplan voor de controle van uw jaarrekening over het boekjaar 2018. Dit document geeft u een samenvattend overzicht van de manier waarop wij de controle zullen uitvoeren.

Ontwikkelingen

Het auditplan begint met een samenvatting voor u als raad: welke rol heeft u als raad in de controle van de jaarrekening? Daarna komen uw en onze risicoanalyse, onze controleaanpak, belangrijke actuele ontwikkelingen en de wijze waarop we samenwerken aan bod.

Samenwerking

Onze controleaanpak is op maat gemaakt. Uw input is belangrijk bij de totstandkoming van onze controleaanpak. De aanpak sluit tevens aan op de bedrijfsvoering van de organisatie. Wij hebben de inhoud van ons controleplan op 30 oktober 2018 besproken met het afstemmingscomité. Met de gekozen aanpak kunnen wij u feedback geven over andere bijzonderheden, vertaald in praktische uitvoerbare aanbevelingen afgestemd op uw gemeente.

Bijlagen

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Drs. M.A.J. Koedijk RA RE
partner

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze belangrijkste boodschappen voor u als raad

1. Onze controleopdracht bestaat uit de controle van de jaarrekening. Van het jaarverslag stellen wij alleen vast of wij, op basis van onze kennis verkregen tijdens de controle, onjuistheden zien.
2. Als raad bepaalt u door het vaststellen van de goedkeuringstolerantie met welke nauwkeurigheid wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren. U heeft, net als veel andere gemeenten, gekozen de goedkeuringstolerantie stellen op het wettelijke maximum van 1% van de totale lasten.
3. U heeft ons gevraagd alle bevindingen boven de rapporteringstolerantie van € 495.000 aan u te rapporteren.
4. Voor ons oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening heeft het college u nog niet het normenkader met alle te toetsen wet- en regelgeving ter kennisname voorgelegd.
5. Uit onze gezamenlijke risicoanalyse blijken de volgende belangrijke risico's:
 - Waardering grondexploitaties
 - Prestatielevering sociaal domein
 - Rechtmatigheid sociaal domein
6. Ten aanzien van fraude blijken uit onze gezamenlijke risicoanalyse de volgende inherente frauderisico's:
 - Doorbreking interne beheersingsmaatregelen
 - Fraude in opbrengstverantwoording
 - Risico op omkoping en corruptie
7. Als speerpunt heeft u ons informatiebeveiliging binnen gemeente Zwolle meegegeven.
8. Voor het opstellen van de jaarrekening bent u afhankelijk van verantwoordingen van derden. Het college heeft met deze derden al wel afspraken gemaakt over tijdige aanlevering van verantwoordingen.
9. Wij hebben geen bedreigingen van onze onafhankelijkheid als uw accountant onderkend.

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

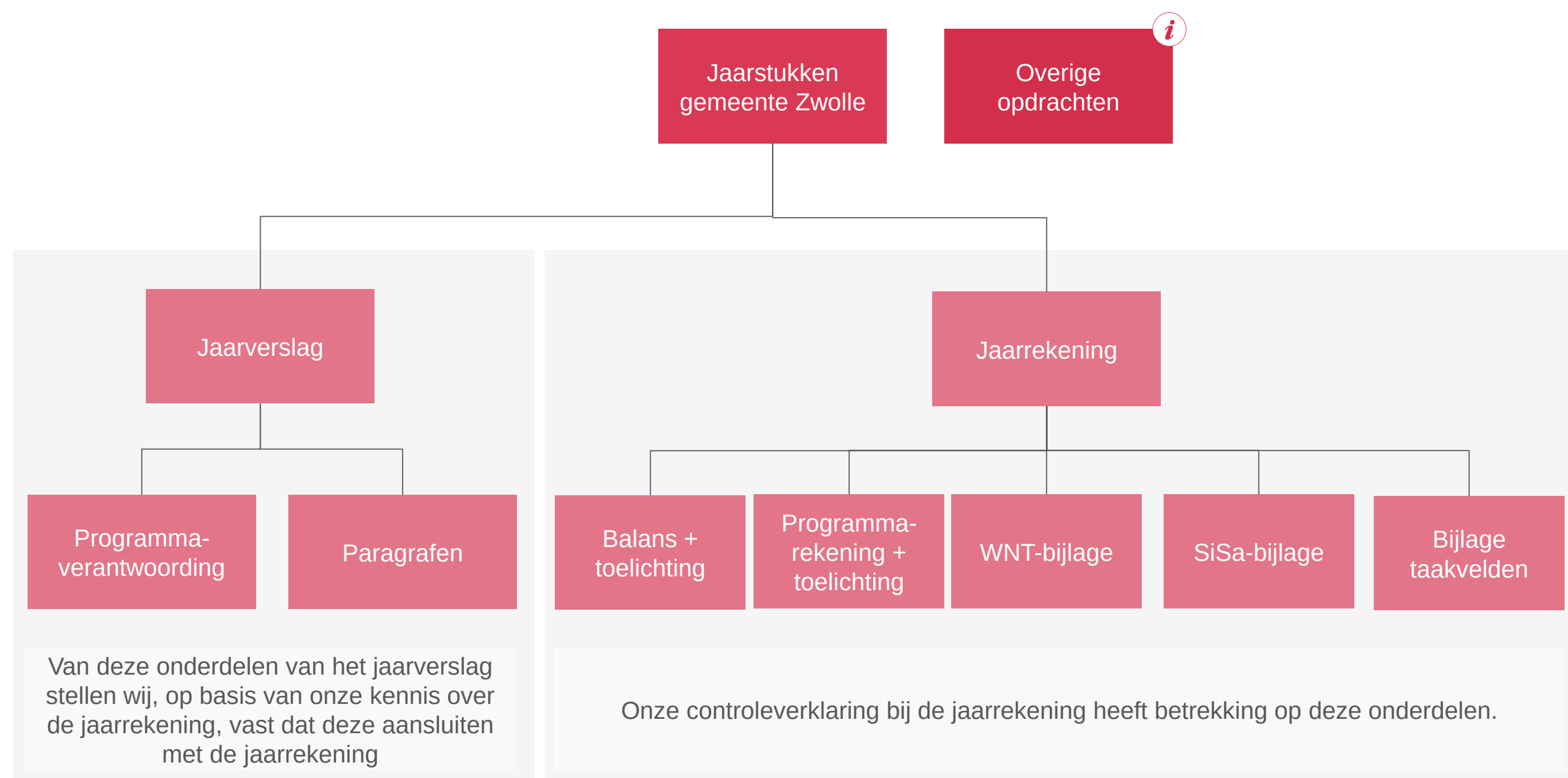

Bijlagen

Wat controleren wij?

U heeft ons verzocht de jaarrekening 2018 van gemeente Zwolle te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, die wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. Onderstaand hebben wij daarom weergegeven op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle betrekken.

Als raad kunt u daarnaast de accountant speerpunten meegeven bij de uitvoering van de controle. Naast een aantal reguliere onderwerpen in onze controle, zoals grondexploitaties en sociaal domein, heeft u ons als speerpunt informatiebeveiliging binnen de gemeente Zwolle meegegeven.

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Normenkader als meetlat voor de controle

In onze controleverklaring geven wij tevens een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De rechtmatigheid omvat drie aspecten:

- Begrotingsrechtmatigheid (handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten);
- Misbruik en oneigenlijk gebruik: zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen of tegen te gaan?
- Voorwaardencriterium: zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Specifiek ten aanzien van het voorwaardencriterium geldt dat u als gemeente deels bepaalt welke wet- en regelgeving betrokken wordt in de controle. Deze wet- en regelgeving wordt vastgelegd in het normenkader. Het college stelt dit normenkader vast en legt dit minimaal ter kennisname voor aan u als raad.

Het normenkader voor 2018 is nog niet vastgesteld.

Onderstaand is weergegeven welke keuzes u als gemeente heeft ten aanzien van wat wel en wat niet in het normenkader dient te worden opgenomen.

Europese regelgeving	Landelijke/ provinciale wet-en regelgeving	Verordeningen/ nota's vastgesteld door de raad	Collegebesluiten
Bijvoorbeeld: • EU-aanbestedingsrichtlijnen • Staatssteunregels	Bijvoorbeeld: • Aanbestedingswet • Wet normering topinkomens (WNT) • WMO • Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)	Bijvoorbeeld: • Financiële verordening ex. Art 212 GW • Controleverordening ex. art. 213 GW • Subsidieverordening • Inkoopbeleid	Bijvoorbeeld: • Overige collegebesluiten
Verplicht onderdeel van het normenkader			Optioneel onderdeel van het normenkader

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

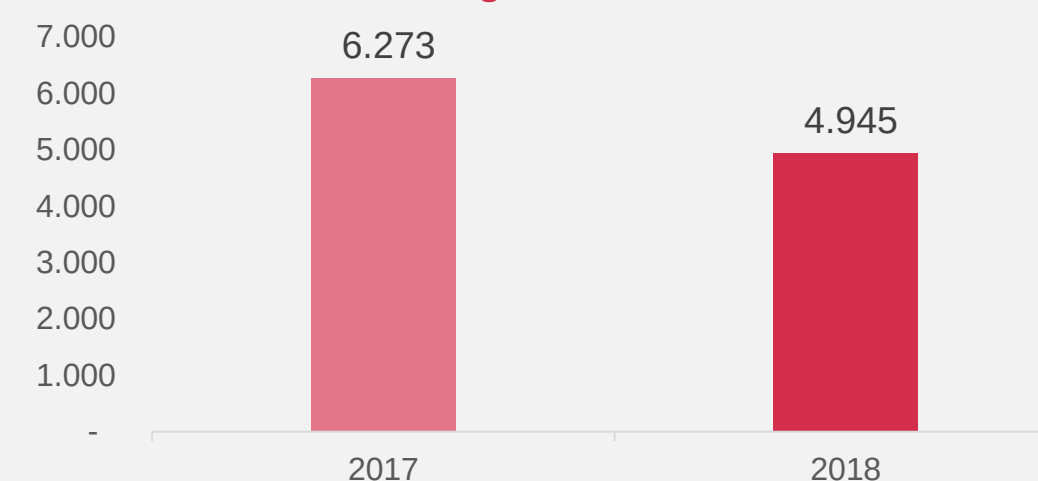
- ☒ Goedkeuringstolerantie
- ☐ Uitvoeringstolerantie
- ☐ Rapporteringstolerantie

Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie is de grens die u als raad bepaalt binnen met een maximum van 1% van de totale lasten. Indien wij afwijkingen in de jaarrekening constateren boven deze grens leidt dat er toe dat wij geen goedkeurende controleverklaring kunnen afgeven. We hebben de huidige goedkeuringstolerantie bepaald op basis van de primitieve begroting, deze zal naar aanleiding van de werkelijke lasten worden aangepast.

Goedkeuringstolerantie in € '000

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

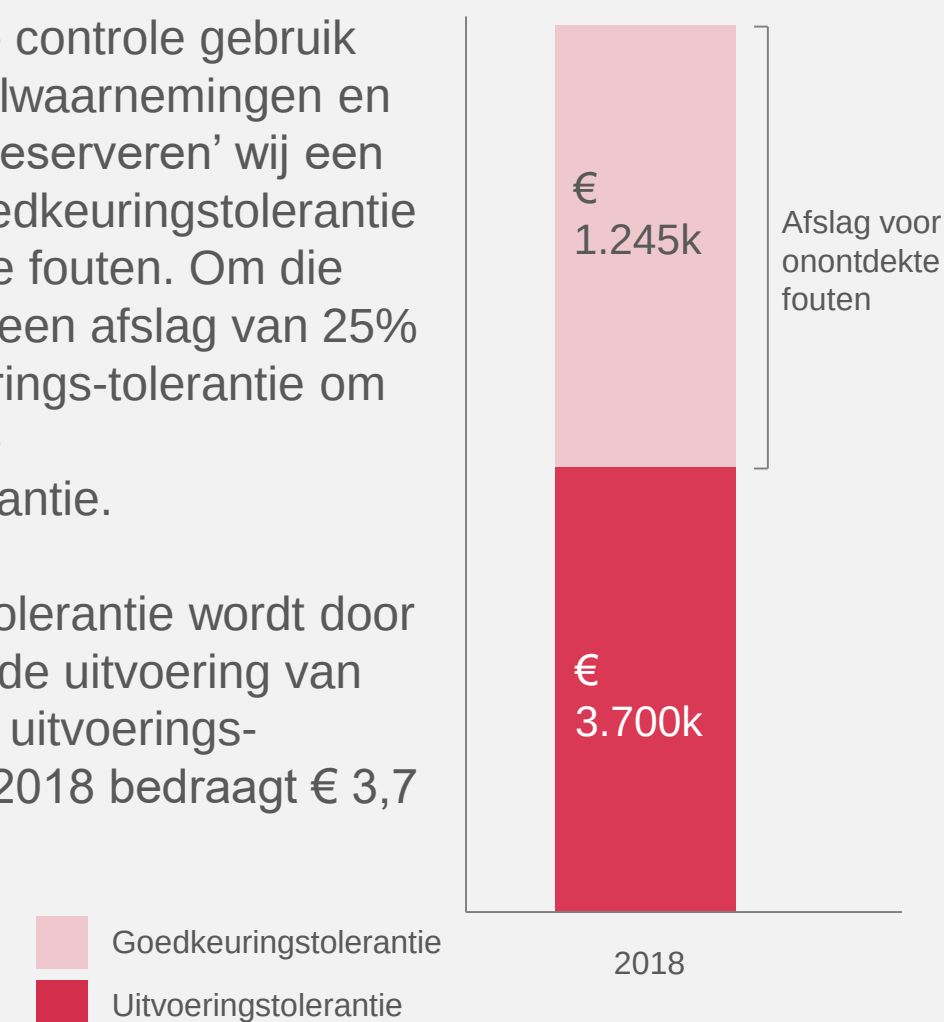
- ☐ Goedkeuringstolerantie
- ☒ Uitvoeringstolerantie
- ☐ Rapporteringstolerantie

Uitvoeringstolerantie

Omdat wij in de controle gebruik maken van deelwaarnemingen en steekproeven 'reserveren' wij een deel van de goedkeuringstolerantie voor onontdekte fouten. Om die reden doen wij een afslag van 25% op de goedkeurings-tolerantie om te komen tot de uitvoeringstolerantie.

De uitvoeringstolerantie wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle. De uitvoerings-tolerantie voor 2018 bedraagt € 3,7 miljoen

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Reikwijdte van onze controle

Normenkader

Goedkeuringstolerantie

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

De door ons gehanteerde goedkeuringstoleranties

Bij de planning van onze activiteiten houden wij rekening met de goedkeuringstolerantie (ook wel materialiteit genoemd). Wij beschouwen een afwijking als materieel wanneer het mogelijk is dat gebruikers van de jaarrekening hun beslissingen en acties laten beïnvloeden door de geconstateerde afwijkingen.

U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstolerantie wij hanteren. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden bedraagt de goedkeuringstolerantie maximaal 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Als raad kunt u besluiten de accountant te vragen de jaarrekening met een lagere goedkeuringstolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan. De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel is als volgt weer te geven.

	≤ 1%	≤ 3%	≥ 3%	≥ 10%
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeel-onthouding

Voor de toepassing van de goedkeuringstolerantie in onze controle vertalen wij deze naar een uitvoeringstolerantie en een rapporteringstolerantie.

- ☐ Goedkeuringstolerantie
- ☐ Uitvoeringstolerantie
- ☒ Rapporteringstolerantie

Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij geconstateerde afwijkingen aan u rapporteren. Deze grens bepaalt u zelf en is afhankelijk van de mate van detail waarmee u geïnformeerd wilt worden. De hoogte van de rapporteringstolerantie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid of diepgang waarmee wij controleren. Wij hebben afgesproken om dit jaar de rapporteringstolerantie te verhogen naar 10% van de totale lasten. Dit is op basis van de primitieve begroting 495.000 euro.

Rapporteringstolerantie in € '000

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

Samenwerking

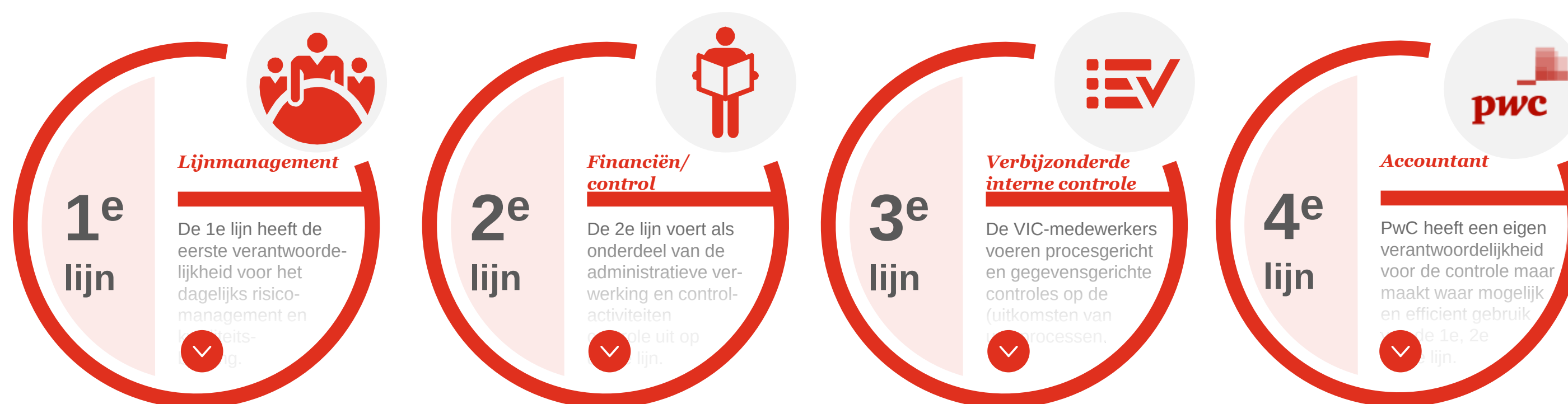

Bijlagen

Hoe wij controleren

Wij voeren onze controle uit op basis van het lines of defence model. We beoordelen hierbij waar de checks en balances in uw interne beheersing zijn ingeregeld. Uitgangspunt hierbij is dat de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarstukken in de 1e en 2e lijn

zijn gewaarborgd. Op die manier worden fouten namelijk voorkomen. In de 3e en 4e lijn kunnen fouten alleen nog maar geconstateerd en waar mogelijk gerepareerd worden.

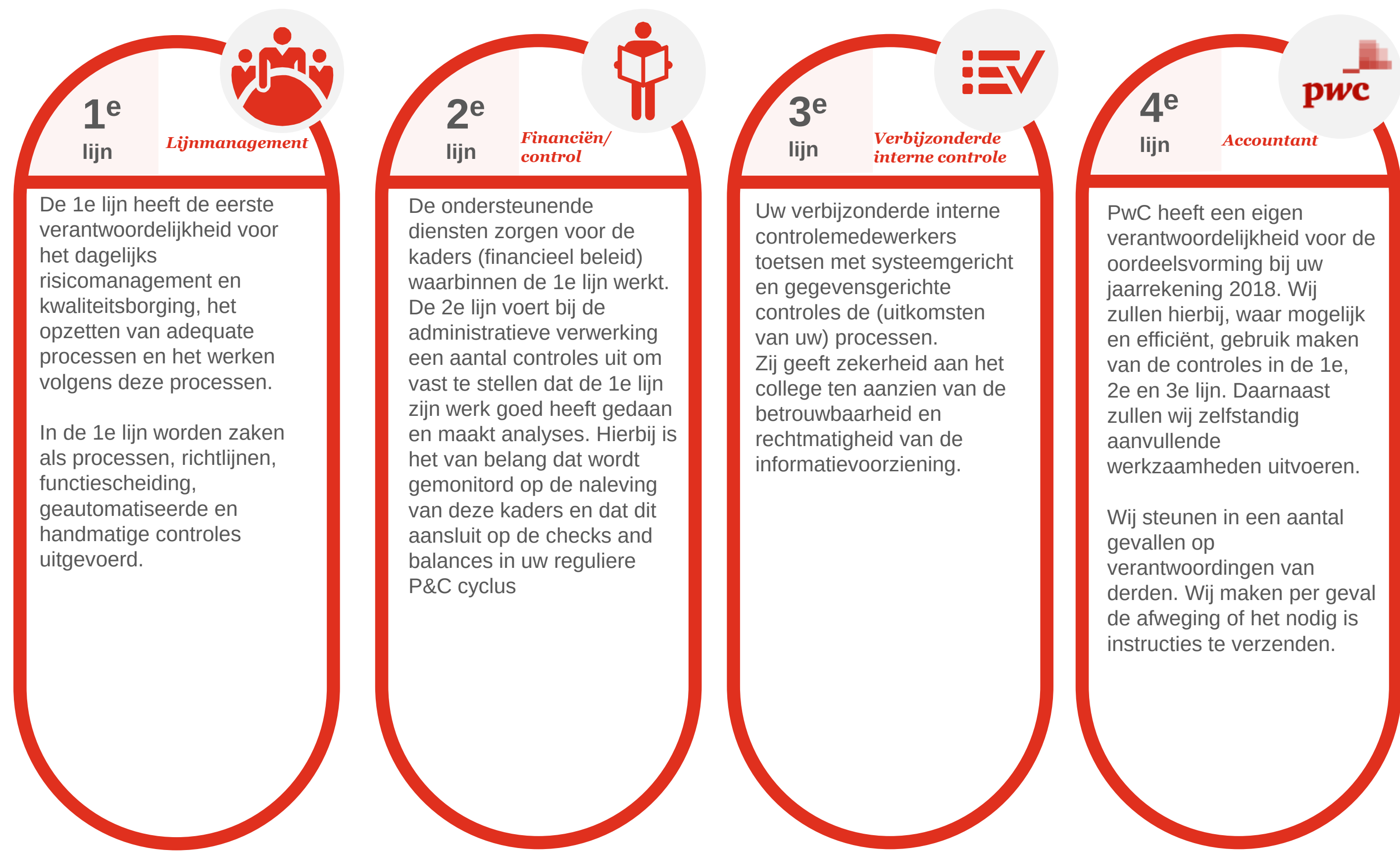

Wij rapporteren en adviseren volgens het 'push-left' principe

Push-left principe

Het push left principe is er op gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het hierboven beschreven uitgangspunt van fouten voorkomen in plaats van achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn middels verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

Hoe wij controleren

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

Samenwerking

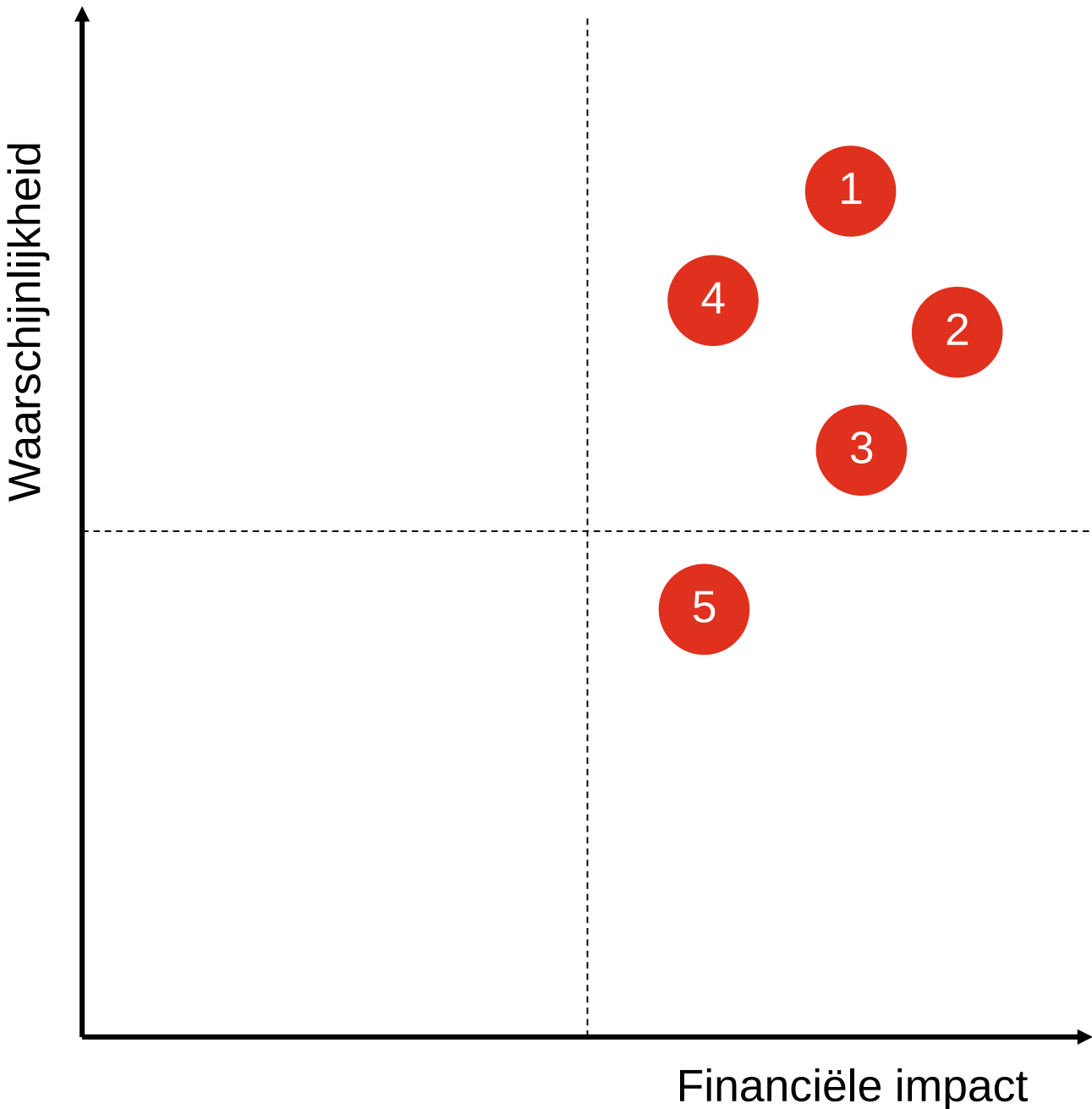
Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Als onderdeel van de planning van de controle maken wij een analyse van uw gemeente. Hierbij beoordelen we elementen als:

- Governance en cultuur;
- Wat uw doelstellingen en ambities zijn;
- De wijze waarop u deze doelstellingen en ambities plant te realiseren;
- De wijze waarop u de realisatie van deze doelstellingen en ambities monitort;
- De wijze waarop de P&C cyclus is vormgegeven.

Tezamen met externe ontwikkelingen en onze ervaringen van voorgaande jaren gebruiken we deze informatie als input voor onze risicoanalyse. Deze risicoanalyse bespreken we vervolgens met verschillende gremia in de gemeente om deze aan te vullen met uw kennis en ervaring. Op dit moment heeft dat geleid tot de volgende risico's.

Risico		Fraude	Fouten	Schattingen
1	<u>Fraude in opbrengstverantwoording</u>	●	○	○
2	<u>Doorbreking interne beheersing</u>	●	○	○
3	<u>Waardering grondexploitaties</u>	○	○	●
4	<u>Prestatielevering sociaal domein</u>	○	●	○
5	<u>Rechtmatigheid aanbestedingen</u>	○	●	○

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaanpak
risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 1: Fraude in opbrengstverantwoording*

* Dit is een algemeen risico die voortkomt uit de controlestandaarden

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	Laag risico Enig risico Hoog risico	Binnen de gemeente is sprake van een groot aantal opbrengstenstromen. De grondopbrengsten hebben we als significant aangemerkt met betrekking tot de afgrenzing.
Kans op eventuele fouten	Laag Middel Hoog	De kans op een fout vanuit verschuiving van opbrengsten is groot aangezien de verwachte opbrengsten gerealiseerd moeten worden in het jaar.
Omvang van eventuele fouten	Klein Middel Groot	De grondverkopen zijn individueel grote transacties.

Controleaanpak

We voeren gegevensgerichte werkzaamheden uit op de grondverkopen waarbij we onder meer vaststellen dat de opbrengst in het juiste jaar verantwoord is.

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 2: Doorbreking interne beheersing*

* Dit is een algemeen risico die voortkomt uit de controlestandaarden

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	Laag risico Enig risico Hoog risico	Binnen de gemeente wordt veel gesteund op interne beheersing. Hierbij is het doorbreken van interne beheersing altijd een risico. Wij hebben dit risico als significant aangemerkt.
Kans op eventuele fouten	Laag Middel Hoog	Kans op fouten door het doorbreken van interne beheersing is hoog, aangezien de interne beheersing omzeild wordt.
Omvang van eventuele fouten	Klein Middel Groot	Wanneer interne beheersing doorbroken wordt zal de omvang van eventuele fouten groot zijn.

Controleaanpak

Gegevensgerichte werkzaamheden op journaalposten en boekingen die voldoen aan de risico criteria die wij identificeren vanuit onze fraude analyse. Daarnaast voegen we een element van onvoorspelbaarheid toe aan de controle.

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 3: Waardering grondexploitaties

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	Laag risico Enig risico Hoog risico	De waardering van de grondexploitaties wordt beïnvloed door een groot aantal schattingselementen.
Kans op eventuele fouten	Laag Middel Hoog	Ondanks dat we in het verleden beperkte bevindingen bij gemeente Zwolle hebben geconstateerd wat betreft de waardering grondexploitaties, is de kans op fouten groot. Dit vanwege het feit dat de aard van dit risico schattingen betreft en hier diverse onzekerheden in kunnen zitten.
Omvang van eventuele fouten	Klein Middel Groot	Op het moment dat de uitgangspunten onjuist zijn, heeft dit een grote impact op de waardering.

Controleaanpak

De uitgangspunten bespreken we met de organisatie en het management. Daarnaast stellen we vast in hoeverre de uitgangspunten van vorig jaar in het huidige jaar gerealiseerd zijn. Tevens sluiten we de uitgangspunten waar mogelijk aan met onderzoeken van externe partijen.

3 Waardering grondexploitaties

4 Prestatielevering inkopen

5 Rechtmatigheid aanbestedingen

ïële impact

Schattingen

Belangrijkste boodschappen raad

Onze contr

Controleaanpak
risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelin

Samenwerking

Bijlagen

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 4: Prestatielevering sociaal domein

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	Laag risico Enig risico Hoog risico	Voor het vaststellen van de prestatielevering is de gemeente deels afhankelijk van derde partijen. Tevens voert de gemeente zelf een steekproef uit. Het vaststellen van de prestatielevering is lastig.
Kans op eventuele fouten	Laag Middel Hoog	Kans op onzekerheden vanuit de prestatielevering is hoog, aangezien de gemeente deels afhankelijk is van externe partijen.
Omvang van eventuele fouten	Klein Middel Groot	De omvang van de fouten en onzekerheden is op basis van voorgaand jaar beperkt (niet materieel).

Controleaanpak

Voor de PGB's (beschermd wonen) geldt dat de gemeente een steekproef uitvoert onder cliënten om de prestatielevering vast te stellen. Wij zijn vanuit onze controle bij dit process betrokken en nemen de uitkomsten mee.

Voor de Zorg In Natura sluiten we de verantwoorde zorg aan met de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders.

Onze risicoanalyse in één oogopslag

Toelichting risico 5: Rechtmatigheid aanbestedingen*

* Dit is een sector risico

Overweging	Inschatting	Toelichting
Aard van de jaarrekening-post	Laag risico Enig risico Hoog risico	(Europese) aanbestedingen betreft complexe regelgeving waarin in 2016 wijzigingen zijn geweest die impact hebben op de aanbesteding bij inhuur derden.
Kans op eventuele fouten	Laag Middel Hoog	De kans op een fout is gemiddeld aangezien de regelgeving complex is, maar het aantal fouten op basis van afgelopen jaren beperkt was.
Omvang van eventuele fouten	Klein Middel Groot	De individuele aanbestedingen zijn ten opzichte van de materialiteit beperkt, met uitzondering van werken.

Controleaanpak

We voeren een gegevensgerichte controle uit op de aanbestedingen waarbij we vaststellen dat de juiste aanbestedingsvorm is gekozen. Daarbij toetsen we ook de naleving van het inkoopbeleid van de gemeente Zwolle.

3 Waardering grondexploitaties

4 Prestatielevering inkopen

5 Rechtmatigheid aanbestedingen

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Onze controleaanpak

Risicoanalyse

Frauderisico

Ontwikkelingen

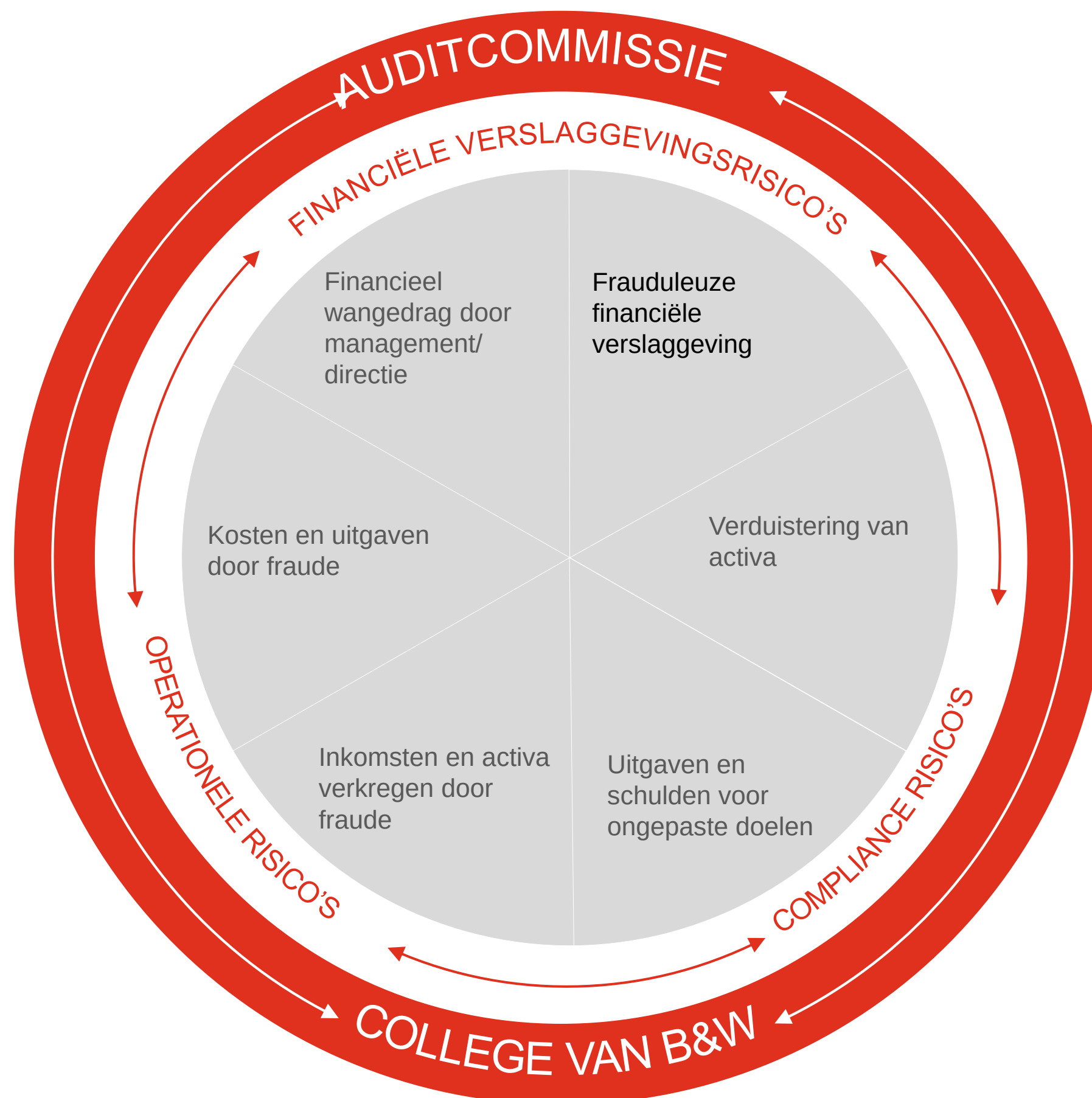
Samenwerking

Bijlagen

Onze frauderisicoanalyse

Wij hebben een inventarisatie uitgevoerd van de inherente frauderisico's. Dit houdt in dat wij bij de beoordeling van de risico's geen rekening houden met de interne beheersing binnen de gemeente. Het is overigens de verantwoordelijkheid van het college om frauderisico te inventariseren, identificeren en te beheersen. Als raad dient u toezicht uit te oefenen op de beheersing van het frauderisico door het college.

Onderkende frauderisico's

Wij hebben de volgende frauderisico's onderkend:

- Doorberekening van de interne beheersingsmaatregelen
- Fraude in de opbrengstverantwoording
- Risico op omkoping en corruptie

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Wet- en regelgeving

Binnen de gemeente

Samenwerking

Bijlagen

Diverse ontwikkelingen in 2018 die uw rol als raad raken

Vorbereidingen Omgevingswet

De Omgevingswet zal naar verwachting per 1 januari 2021 ingaan. Toch vraagt dit de nodige voorbereiding. Zo zult u als raad een omgevingsvisie dienen vast te stellen en moeten bepalen wat uw betrokkenheid is bij afwijkingen van deze visie. Wij adviseren u daarom met het college afspraken te maken over de informatievoorziening inzake de status van de invoering van de Omgevingswet.

Invoering Rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2021

In de meicirculaire 2018 is aangekondigd dat het college met ingang van 2021 een rechtmatigheidsverantwoording af dient te geven. Hoe de exacte invulling hiervan is, is op dit moment nog onduidelijk. Toch is het belangrijk een plan van aanpak op te stellen met een duidelijke planning en duidelijke mijlpalen voor de implementatie.

Vanaf 2019: nieuwe notitie Materiële vaste activa

Met ingang van 2019 gaat de nieuwe notitie materiële vaste activa van de commissie BBV in. Voor u als raad betekent dit dat u als raad:

- een onderhoudsrichtlijn met een gewenst kwaliteitsniveau vast dient te stellen;
- bij achterstallig onderhoud dient te besluiten om
 - of een voorziening onderhoud in te stellen of op te hogen
 - dan wel het achterstallig onderhoud in de begroting in te lopen (binnen maximaal 4 jaar)

Wij adviseren u met het college in overleg te treden over de implementatie hiervan in uw reguliere P&C proces.

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Wet- en regelgeving

Binnen de gemeente

Samenwerking

Bijlagen

Diverse interne ontwikkelingen met invloed op onze controle

Ook binnen uw eigen gemeente zijn diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op onze controle. Wij merken op dat wij, gegeven de reikwijdte van onze controle, ons voornamelijk richten op die ontwikkelingen die uw financiële processen of P&C cyclus raken. Onderstaand hebben wij de belangrijkste toegelicht, inclusief hun impact op onze werkzaamheden.

Wijziging	Aard van de wijziging			Effect op controle
	Kaderstelling	Organisatie structuur	Sleutel-functionarissen	
1 Ontvlechting ONS				ONS is geen onderdeel meer van de gemeente, getrouwheid van de salariskosten blijft onderdeel van de jaarrekeningcontrole
2 Gemeentelijke taken over naar Omgevingsdienst				Geen effect, aangezien deze taken niet materieel zijn voor de jaarrekening
3 Tekort sociaal domein				Vaststellen maatregelen om tekort terug te dringen
4 Overname sociaal wijkteam				Geen effect gezien positionering van sociaal wijkteam geen impact op de jaarrekening heeft

Belangrijkste boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

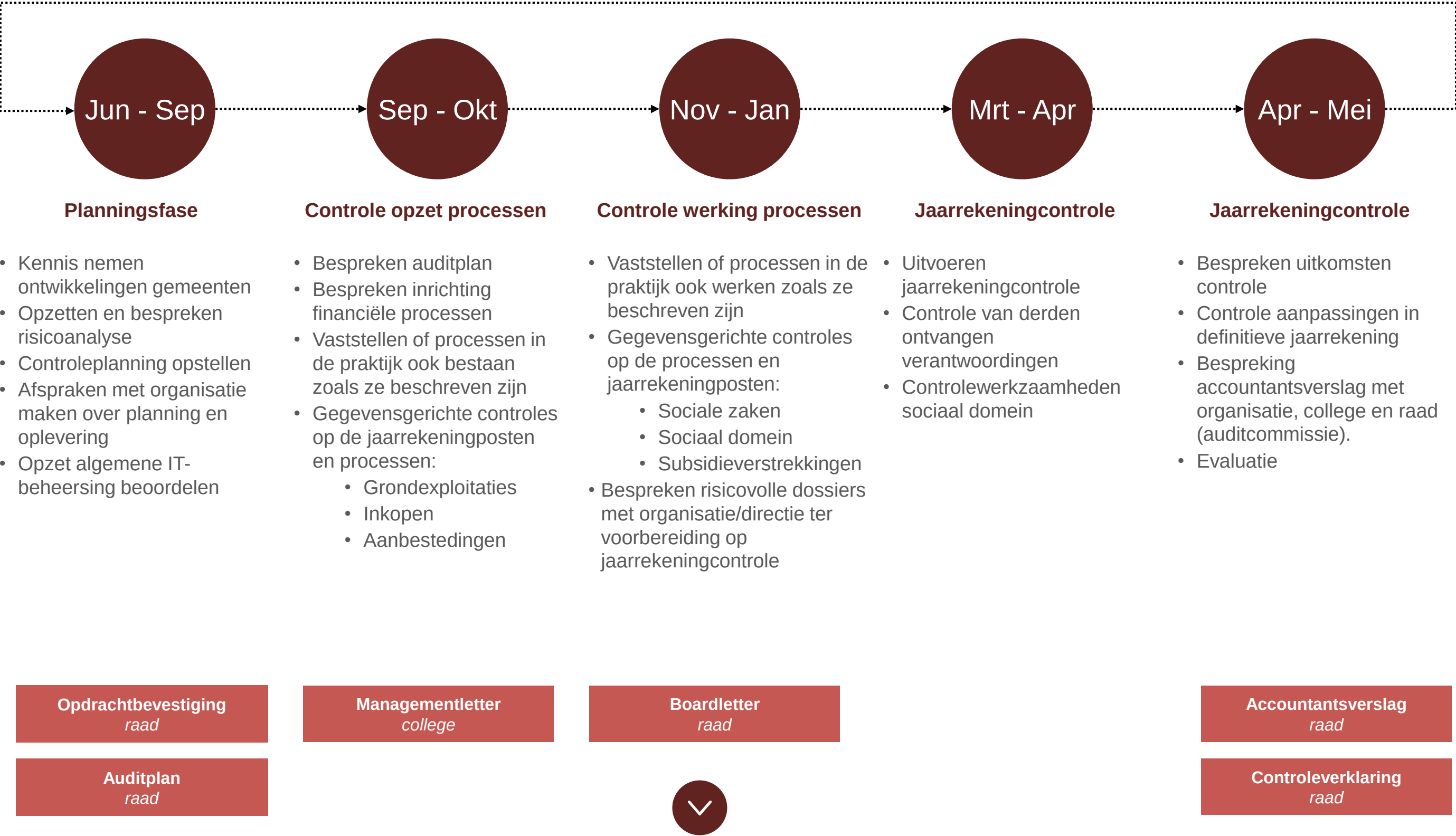

Bijlagen

Onze jaarplanning voor de controle

De afgelopen periode hebben wij met de organisatie en de griffie de planning voor onze controle afgestemd. Het resultaat daarvan is onderstaand op hoofdlijnen weergegeven. Hierbij hebben wij aangegeven tot welk product dit leidt en aan welk gremium dit product gericht is. Uiteraard vindt bij alle rapportages hoor- en wederhoor plaats om de feitelijkeheid af te stemmen.

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

U en wij zijn afhankelijk van derden

Een deel van uw gemeentelijke taken heeft u uitbesteed aan derden. Dit betekent dat voor de verantwoording van de bijbehorende baten en lasten u afhankelijk bent van verantwoordingen (vaak inclusief controleverklaringen) van derden voor het opstellen van uw jaarrekening. Onderstaand hebben wij de met de organisatie uitgevoerde inventarisatie van deze afhankelijkheden weergegeven, inclusief de impact hiervan op onze werkzaamheden.

Onderwerp	Partij waaraan is uitbesteed	Heeft college reeds afspraken gemaakt over tijdige aanlevering	
		ja	nee
1 PGB Jeugd en Wmo	SVB	☒	☐
2 Eigen bijdrage Wmo	CAK	☒	☐
3 Gemeentelijke belastingen	GBLT	☒	☐
4 Jeugdzorg ZIN	RSJ	☒	☐
5 Salarisverwerking	Raet/ONS	☒	☐

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Bijlagen

Lessons learned uit feedback

De sleutel tot een effectieve en efficiënte controle ligt in de samenwerking met u als gemeente. Op alle niveaus. Om die reden vragen wij jaarlijks feedback aan u om zodoende onze samenwerking continue verder te versterken. Daarnaast evalueren we ook In gesprekken met u en binnen het controleteam. De uitkomsten van deze feedback en evaluaties, inclusief de concrete acties die hiervan het gevolg zijn, hebben wij hier samengevat.

Duidelijke afstemming over wat wanneer
gereed is bij Zwolle en bij PwC

01

Tijdens jaarrekeningcontrole
wekelijks status bespreken

02

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Jaarplanning

Feedback

Uw controleteam

Uw controleteam is gewijzigd

Uw controleteam voor 2018 is gewijzigd ten opzichte van 2017. Zowel Lennart Klooster als Harm-Jaap Hoeve zullen geen onderdeel van het controleteam meer zijn. Daarnaast zullen wij jaarlijks van onderaf onze controleteams aan met enthousiaste nieuwe teamleden. Onderstaand hebben wij de contactgegevens van de leiding van het controleteam opgenomen.

Martine Koedijk
Partner

📞 06 – 18 30 4541
✉ Martine.koedijk@pwc.com

Sytse Jan Dul
Senior director

📞 06 – 10 88 5357
✉ Sytse.jan.dul@pwc.com

Ricardo Kok
Manager

📞 06 – 10 77 4278
✉ Ricardo.kok@pwc.com

Ariëlla van Weerd-Ellenkamp
Manager

📞 06 – 53 87 9781
✉ Ariella.ellenkamp@pwc.com

Bijlagen

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Geplande ureninzet

Geen bedreigingen voor onze onafhankelijkheid geïdentificeerd

Het Nederlands recht en ons interne beleid verplichten ons onze onafhankelijkheid actief te beschermen. Om onze onafhankelijkheid te garanderen, controleren wij onder meer - vooraf - dat elk controleverzoek en verzoek om controleverwante en niet-controlediensten onze onafhankelijkheid niet in gevaar brengt, in overeenstemming met de huidige externe regelgeving en hetgeen hierover met u is afgesproken.

Wij hebben met u afgesproken dat elke aan controleverwante verzoeken en/of niet-controlediensten vooraf met de Raad wordt afgestemd.

Er is geen sprake van bedreiging voor onze onafhankelijkheid als accountant van uw gemeente. Tevens hebben alle teamleden betrokken bij de controle van de gemeente verklaard persoonlijk onafhankelijk te zijn van de gemeente.

Belangrijkste
boodschappen raad

Onze controleopdracht

Controleaanpak en
risicoanalyse

Ontwikkelingen

Samenwerking

Bijlagen

Onze onafhankelijkheid

Geplande ureninzet

Wij zien de ambitie om een effectieve en efficiënte controle uit te voeren al een gezamenlijke inspanning

De informatie over geplande uren is een van de door PwC uitgevoerde maatregelen naar aanleiding van het rapport 'In het Publiek Belang' ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controle. De controle van de jaarrekening van Gemeente Zwolle vereist voldoende tijd en aandacht van de juiste teamleden in het kader van (gegevensgerichte) werkzaamheden, review en coaching. Voor de controle van begrotingsjaar 2018 hebben wij de volgende uren gepland.

Functionieniveau	Totaal uren gepland	Percentage (%)	Percentage 2017
Partner/director	115	7	7
(Senior) manager	400	25	20
Overige medewerkers	1.073	68	73
Totaal	1.588	100	100

Onze aannames

Bij onze controlehonoraria gaan wij uit van de volgende met elkaar overeengekomen afspraken:

- Oplevering controle informatie conform afgestemde tijdsplanning;
- Interne controlefunctie verricht kwaliteitscontroles op de oplevering.